

ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 77 0 П 045854 22 Рев 2
Бања Лука, 05.10.2022. године

Врховни суд Републике Српске, у вијећу састављеном од судија Тање Бундало, као предсједника вијећа, Горјане Попадић и Даворке Делић, као чланова вијећа, у правној ствари тужитељице Е. а.д. Б.Л. -РЈ Е. П. против тужених С.Р. из П., кога заступа пуномоћник Н.Ш., адвокат из П., те Р.Ц. из П., кога заступа пуномоћник М.С.В., адвокат из П., ради накнаде штете, одлучујући о ревизијама тужених против пресуде Окружног суда у Приједору број 77 0 П 045854 21 Гж 3 од 12.5.2022. године, на сједници одржаној дана 05.10.2022. године донио је

РЈЕШЕЊЕ

Ревизије се усвајају, пресуда Окружног суда у Приједору број 77 0 П 045854 21 Гж 3 од 12.5.2022. године се укида у дијелу којим је уважена жалба тужитељице и преиначена првостепена пресуда Основног суда у Приједору број 77 0 П 045854 19 П 2 од 08.8.2019. године, као и у погледу одлуке о трошковима спора, те се предмет у том дијелу враћа другостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Приједору број 77 0 П 045854 19 П 2 од 08.8.2019. године одбијена је тужитељица са тужбеним захтјевом којим је тражила да јој тужени солидарно исплате дуг по основу неовлаштене потрошње електричне енергије у износу од 52.981,48 КМ, те је тужитељица обавезана да туженом С.Р. (даље: првотужени) накнади трошкове спора у износу од 5.950,00 КМ, а туженом Р.Ц. (даље: друготужени) трошкове у износу од 9.572,50 КМ са каматом од пресуђења до исплате.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Приједору број 77 0 П 045854 21 Гж 3 од 12.5.2022. године жалба тужитељице је дјелимично усвојена и првостепена пресуда преиначена тако што су тужени обавезани да тужитељици исплате износ од 48.742,96 КМ са законском каматом од утужења до исплате и трошковима спора у износу од 1.196,00 КМ, док је у преосталом дијелу жалба одбијена и првостепена пресуда у том дијелу потврђена.

Благовременим ревизијама тужени побијају другостепену пресуду у дијелу којим је уважена жалба тужитељице и то због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права те предлажу да се оспорена пресуда у побијаном дијелу преиначи тако да се жалба тужитељице одбије и потврди првостепена пресуда одн. у цијелости одбије тужбени захтјев

или да се иста у том дијелу укине и предмет врати другостепеном суду на поновно суђење.

У одговору на ревизију друготуженог тужитељица је предложила да се иста одбије.

Ревизије су основане.

Предмет спора у овој правној ствари је захтјев тужитељице којим тражи да се тужени обавезу да јој накнаде штету због неовлаштене потрошње електричне енергије.

По проведеном поступку првостепени суд је утврдио: да је првотужени власник пословног простора у Ул. ... у П. и да је тај простор издао у закуп друготуженом ради обављања пекарске дјелатности (пекара А.); да је приликом контроле извршене дана 13.02.2012. године утврђено да је кабл за напајање струјом спроведен директно на пећ за печење хљеба, при чему је заобиђено електрично бројило које мјери утрошак струје у наведеном пословном простору, ради чега је то бројило читавало знатно мању потрошњу електричне енергије од оне која је стварно потрошена; да је висина дуга на име неовлаштене потрошње струје обрачуната по вјештацима електро - струке С.М. и Ћ.З.

Темељем оваквог чињеничног утврђења првостепени суд је закључио да тужитељица није доказала да су тужени извршили преправке на електричном бројилу одн. да су преспојили кабл за напајање струјом, при чему је имао у виду да је обустављена истрага вођена против друготуженог због кривичног дјела крађа струје. Поклањајући вјеру свједоку Д.Ч., који је био купац предметног пословног простора прије друготуженог, тај суд је закључио и да је штета због неовлаштене потрошње електричне енергије настала знатно прије 13.02.2012. године, када је извршена контрола у наведеном простору, ради чега је усвојио приговор застарјелости потраживања, истакнут од стране тужених. Надаље, овај суд сматра и да првотужени није пасивно легитимисан у овој парници будући да са тужитељицом није у уговорном односу. Из тих разлога одбијен је тужбени захтјев тужитељице у цијелости.

Другостепени суд сматра да првостепени суд није правилно утврдио чињенично стање и да околност што између странака није закључен уговор у писменој форми не значи да оне нису биле у облигационо-правном односу. Како је, по мишљењу тог суда, вјештачење по вјештаку Ћ.З. изведено по службеној дужности, прихваћен је у цијелости налаз и мишљење вјештака С.М., на темељу кога је тај суд засновао своју одлуку.

Супротно ревизијским наводима, овај спор се не може разријешити примјеном одредби члана 154. Закона о облигационим односима („Службени лист СФРЈ“ број 29/78, 39/85 и 57/89 те „Службени гласник Републике Српске“ број 17/93, 3/96, 39/03 и 74/04, даље: ЗОО), без обзира што је тужитељица на том правном основу темељила свој тужбени захтјев. Наиме, у смислу члана 53. став 3. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Српске“ број 58/03 до 61/13, даље: ЗПП), суд није везан за правни основ тужбеног захтјева већ само за чињенице на којима тужитељ заснива захтјев. У овом случају

тужитељица свој захтјев темељи на чињеници да је у предметном пословном простору струја неовлаштено потрошена и да су тужени остварили неосновану имовинску корист јер су потрошили значајну количину електричне енергије коју нису платили. Странке су биле у облигационом односу поводом пружања услуга на име испоруке струје па је другостепени суд правилно примијенио одредбе ЗОО које регулишу материју испуњења обавеза, у вези са Законом о електричној енергији („Службени гласник Републике Српске“ број 8/08 - Пречишћени текст до 1/11, даље: ЗЕЕ) као и Општим условима за испоруку и снабдијевање електричном енергијом („Службени гласник Републике Српске“ број 90/12 - Пречишћени текст, даље: Општи услови).

Према одредби члана 75. став 1. тачка б. Општих услова, одржавање мјерних уређаја подразумијева и редовну провјеру исправности истих, изузев баждарења, у складу са техничким стандардима, али и провјеру исправности уређаја у случају постојања сумње у њихову исправност (тачка в. цитираног члана). Према одредби члана 89. тачка в. Општих услова, неовлаштена потрошња представља потрошњу без мјерних уређаја или мимо њих (као што је било у конкретном случају). Чланом 91. Општих услова је прописан начин на који се обрачунава неовлаштена потрошња. У смислу одредбе члана 92. став 5. Општих услова, обрачун, фактурисање и наплату неовлаштене потрошње врши дистрибутер (овдје: тужитељица), о чему доставља фактуру крајњем купцу (став б. цитираног члана).

Сходно горе изложеном, без основа је и ревизијски приговор тужених да они немају пасивну легитимацију у овом спору. Наиме, стварна легитимација је материјално - правни однос странака према предмету спора. Тужитељ је активно легитимисан ако у неком материјално - правном односу има положај овлаштене стране која нешто захтијева, а тужени је пасивно легитимисан ако се тај захтјев одн. одговарајућа обавеза везује за њега. У конкретном случају су оба тужена била у облигационо - правном односу са тужитељицом у вези са испоруком електричне енергије и то првотужени као власник пословног простора коме је та енергија испоручивана и на кога су гласили рачуни за плаћање струје, а купац тог простора тј. друготужени као фактички потрошач (крајњи купац) електричне енергије.

Из проведених доказа произилази да је због преспајања кабла за напајање струјом друготужени плаћао само $\frac{1}{4}$ дијела испоручене електричне енергије, док преосталих $\frac{3}{4}$ дијела испоручене електричне енергије није плаћено. Тужитељица је као испоручилац електричне енергије овлаштена да од корисника захтијева наплату стварно испоручене електричне енергије као и оне енергије која је неовлаштено потрошена, сагласно одредбама чл. 89. - 92. Општих услова у вези са чл. 74. ст. 1. т. 12. ЗЕЕ. Из цитираних одредаба произилази и обавеза корисника да плати неовлаштено потрошену струју чак и онда када није било пропуста на његовој страни. Наиме, за постојање обавезе тужених да плате испоручену електричну енергију није од утицаја да ли је треће лице (без њиховог знања) незаконито манипулисало бројилом и кабловима те тиме спријечило правилно мјерење количине потрошене електричне енергије, код чињенице да је струја испоручена и да је потрошена. При таквом стању ствари, околност што нису кривично одговарали због крађе струје, тужене не ослобађа од обавезе према тужитељици јер је грађанска одговорност шира од кривичне.

Неоснован је истакнути приговор застарјелости потраживања обзиром да је неовлаштена потрошња струје утврђена у фебруару 2012. године, а тужба је поднесена 17.12.2012. године тј. прије истека рокова прописаних у одредбама чл. 372. и 374. ЗОО. Околност што је и у ранијем периоду у истом пословном простору постојала неовлаштена потрошња електричне енергије нема утицаја на питање застарјелости спорног потраживања.

Међутим, основано се у изјављеним ревизијама указује да су у поступку пред другостепеним судом почињене повреде одредаба парничног поступка због којих се другостепена пресуда мора укинути.

Као прво, другостепени суд може преиначити првостепену пресуду само у случају: ако је утврдио да постоје повреде одредаба парничног поступка, осим у случајевима из члана 227. ЗПП (члан 229. став 1. тачка 1. ЗПП); ако је друкчије од првостепеног суда оцијенио исправе и посредно изведене доказе (члан 229. став 1. тачка 2. ЗПП); ако је на основу одржане расправе друкчије утврђено чињенично стање, него што је оно утврђено у првостепеној пресуди (члан 229. став 1. тачка 3. ЗПП); ако сматра да је чињенично стање у првостепеној пресуди правилно утврђено, али да првостепени суд није правилно примијенио материјално право (члан 229. став 1. тачка 4. ЗПП) и ако је првостепени суд из чињеница које је утврдио извео неправилан закључак о постојању других чињеница, а на тим чињеницама је заснована пресуда (члан 229. став 1. тачка 5. ЗПП).

По ојени овог суда, ревиденти основано указују да је другостепени суд својом одлуком повриједио закон тиме што се без одржане расправе упустио у ојену доказа изведених пред првостепеним судом, дајући друкчију ојену чињеница и вјеродостојности исказа вјештака електро - струке од оне коју је дао првостепени суд. Таквим поступком другостепени суд је повриједио процесно правило слободне ојене доказа (члан 8. ЗПП) јер он не може у нејавној сједници друкчије оцијенити доказе непосредно изведене пред првостепеним судом, као и начело непосредности (члан 4. ЗПП). Друкчију ојену исказа вјештака саслушаних пред првостепеним судом, од оне коју им је дао првостепени суд, другостепени суд може дати на основу одржане расправе на којој стиче увјерење на основу непосредно изведених доказа. На то је указано у рјешењу овога суда број 77 0 П 045854 20 Рев од 09.3.2021. године, али другостепени суд није поступио по датим упутама, чиме је починио и повреду одредаба парничног поступка из чл. 209. ст. 1 у вези са чл. 253. и 228. ЗПП.

У овој парници је доказ вјештачењем проведен по два вјештака исте струке (С.М. и Ђ.З.). Оба наведена вјештака су била сагласна да је у конкретном случају дошло до неовлаштене потрошње електричне енергије, али су на различит начин извршили обрачун висине дуга по основу такве потрошње. Стога другостепени суд није могао преиначити првостепену пресуду, а да претходно не отвори расправу на којој ће саслушати вјештаке, у смислу одредби члана 155. ЗПП у вези са чланом 218. истог закона. С тим у вези ваља напоменути да је погрешан став другостепеног суда да је првостепени суд по службеној дужности провео доказ вјештачењем по вјештаку Ђ.З. Тај доказ је предложила и извела тужитељица, а околност што је иста накнадно одустала од

овог доказа нема значаја јер странка може да одустане од неког доказа само прије него што је тај доказ изведен. Како је у овом случају доказ вјештачењем по наведеном вјештаку изведен те налаз и мишљење овог вјештака достављен странкама на изјашњење, није постојала могућност да се одустане од извођења тог доказа, без обзира што предлагач доказа није био задовољан садржином проведеног доказа.

Надаље, основано се у ревизији првотуженог наводи и да је изрека другостепене пресуде противрјечна образложењу исте јер из изреке произилази да постоји солидарна обавеза тужених према тужитељици, док из разлога пресуде произилази да тужени нису солидарни дужници и да предметни дуг требају платити на једнаке дијелове.

Због наведених повреда одредаба парничног поступка, учињених од стране другостепеног суда, ваљало је уважити ревизије тужених и на основу члана 249. став 1. ЗПП другостепену пресуду у побијаном дијелу укинути те предмет у том дијелу вратити другостепеном суду на поновно суђење.

Предсједник вијећа
Тања Бундало

За тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Биљана Аћић